

системної банківської кризи з послідовними негативними наслідками для суспільства та економіки в цілому.

7. Вважаю, що більш доцільним було б залишення в силі норм чинного законодавства, якими передбачено, що введення мораторію є правом тимчасової адміністрації, а не обов'язком.

ВИКОНАННЯ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

студент 4-го курсу факультету правового забезпечення підприємницької діяльності та психології навчально-наукового інституту права та психології НА ВС

Походжук Роман Васильович

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу факультету правового забезпечення підприємницької діяльності та психології навчально-наукового інституту права та психології НА ВС **Нескороджена Л.Л.**

Неодмінною умовою життєздатності економіки будь-якої держави є нормальне й стабільне функціонування її кредитно-фінансових інститутів.

Інтенсивна, особливо в останні роки, інтеграція вітчизняної фінансової системи в міжнародну стала причиною того, що кризовий стан світової фінансової системи, який розпочався у 2008 р., безпосередньо позначився й на її функціонуванні. Через це в українському банківському секторі погіршився стан справ з ліквідністю, відбулося швидке зростання курсу іноземної валюти, істотно зменшилися доходи населення та з'явилися інші негативні чинники, що призвело до великої кількості судових спорів щодо виконання кредитних договорів, договорів банківського вкладу, забезпечення договірних зобов'язань, звернення стягнення на заставлене майно, визнання договорів кредиту, поруки, застави, іпотеки недійсними тощо. Значна кількість спорів також стосується договорів, укладених в іноземній валюті, що закономірно в умовах, коли в країні активний іноземний капітал, а національні комерційні банки інтегровані в міжнародну фінансову систему.

Однак переважна кількість спорів все ж виникає через неможливість своєчасного виконання взятих на себе договірних зобов'язань як з повернення кредиту, так і вкладу через зміни у фінансовому стані учасників таких правовідносин, нерідко наявний і суб'єктивний фактор, пов'язаний з небажанням однієї зі сторін з різних підстав повернути отримане за договором.

З огляду на викладене узагальнення судової практики розгляду цивільних справ з кредитно-банківських правовідносин є дуже

важливим, оскільки суди нерідко допускають помилки при застосуванні норм матеріального та процесуального права, чим порушується єдність судової практики розгляду цієї категорії справ, що, у свою чергу, негативно позначається на кредитних взаємовідносинах між їх учасниками.

Це все зумовило виникнення неузгодженості у валютному законодавстві та до виникнення багатьох не врегульованих питань в кредитній сфері.

Почалося масове подання позовних заяв клієнтами про розірвання кредитних договорів через істотні умови, а також через правомірність укладання кредитних договорів в іноземній валюті.

Спробуємо розібрати як законодавство передбачає саме виконання кредитного договору.

Згідно статті 1054 ЦК України, кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти.

Тобто кожна із сторін бере на себе певні обов'язки та має певні права щодо предмету укладеного договору.

Ст. 526 ЦК України передбачає, що зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог ЦК України, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться.

У свою чергу у статті 527 ЦК України визначено, що боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок, а кредитор - прийняти виконання особисто, якщо інше не встановлено договором або законом, не впливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту.

Стаття 533 ЦК України передбачає, що грошове зобов'язання має бути виконане у гривнях. Якщо у зобов'язанні визначено грошовий еквівалент в іноземній валюті, сума, що підлягає сплаті у гривнях, визначається за офіційним курсом відповідної валюти на день платежу, якщо інший порядок її визначення не встановлений договором або законом чи іншим нормативно-правовим актом. Використання іноземної валюти, а також платіжних документів в іноземній валюті при здійсненні розрахунків на території України за зобов'язаннями допускається у випадках, порядку та на умовах, встановлених законом.

Тобто виходить, що правомірність укладання кредитного договору в іноземній валюті прямо прописане у ЦК України.

Можна досить чітко простежити, що дві сторони мають права та обов'язки які повинні неухильно виконувати. Проте виникає коло питань щодо істотних умов такого договору.

Стаття 652 прописує, що у разі істотної зміни обставин, якими сторони керувалися при укладенні договору, договір може бути змінений або розірваний за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або не випливає із суті зобов'язання. Зміна обставин є істотною, якщо вони змінилися настільки, що, якби сторони могли це передбачити, вони не уклали б договір або уклали б його на інших умовах. Якщо сторони не досягли згоди щодо приведення договору у відповідність з обставинами, які істотно змінилися, або щодо його розірвання, договір може бути розірваний, а з підстав, встановлених частиною четвертою цієї статті, - змінений за рішенням суду на вимогу заінтересованої сторони за наявності одночасно таких умов:

1) в момент укладення договору сторони виходили з того, що така зміна обставин не настане;

2) зміна обставин зумовлена причинами, які заінтересована сторона не могла усунути після їх виникнення при всій турботливості та обачності, які від неї вимагалися;

3) виконання договору порушило б співвідношення майнових інтересів сторін і позбавило б заінтересовану сторону того, на що вона розраховувала при укладенні договору;

4) із суті договору або звичаїв ділового обороту не випливає, що ризик зміни обставин несе заінтересована сторона.

У разі розірвання договору внаслідок істотної зміни обставин суд, на вимогу будь-якої із сторін, визначає наслідки розірвання договору виходячи з необхідності справедливого розподілу між сторонами витрат, понесених ними у зв'язку з виконанням цього договору. Зміна договору у зв'язку з істотною зміною обставин допускається за рішенням суду у виняткових випадках, коли

розірвання договору суперечить суспільним інтересам або потягне для сторін шкоду, яка значно перевищує затрати, необхідні для виконання договору на умовах, змінених судом.

Так, Апеляційний суд м. Києва рішенням від 3 листопада 2009 р. скасував рішення Голосіївського районного суду м. Києва від 17 серпня 2009 р. за позовом Р. до АКБ «Укрсоцбанк» про зміну умов договору кредиту у зв'язку зі зміною істотних умов.

Апеляційний суд зазначив, що саме по собі зменшення прибутків позивача не є обставиною, яку можна віднести до форс-мажорних, а світова фінансова криза є явищем, яке не належить до обставин непереборної сили, що позбавляють позивача необхідності виконувати умови укладеного договору. Крім того, позивач не

довів, що зміна умов договору викликана наявністю ідеальної сукупності всіх обставин, передбачених ч. 2 ст. 652 ЦК, що є обов'язковою умовою для вирішення питання про зміну умов договору. Висновок Київської торгово-промислової палати від 10 червня 2009 р. свідчить лише про те, що у позивача є право на зміну умов кредитного договору, і не свідчить про наявність усіх умов, необхідних для такої зміни.

На нашу думку світова фінансова криза для України є явищем досить новим, тому не можна не враховувати її значимість та потрібно сказати, що її можна віднести до форс-мажорних обставин, та до такої обставини, яку сторони не могли передбачити на момент укладення договору. Тому вважаємо рішення Господарського районного суду м. Києва від 17 серпня 2009 р. правомірним. Для вирішення спірних ситуацій за кредитами в період 2008-2010, ми пропонуємо не розривати договори, а змінювати умови договору та встановлювати такий компроміс між сторонами, що буде вигідний обом, через те що тут фактично була така обстановка, яку ніхто не міг передбачити. І в подальшому в законах можна прописати світову фінансову кризу як форс мажор.

Тому, ми вважаємо, що видача кредитів в іноземній валюті була і є правомірною і не можна посилаєся на неправомірність цього договору через те, що особа не має змоги виконувати зобов'язання за кредитним договором. Також хотілось відзначити, що особи повинні виконувати зобов'язання за кредитом і лише за рішенням суду чи за згодою фінансово-кредитної установи змінювати умови договору.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ТОВАРНИЙ ЗНАК У МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

студентка 3-го курсу юридичного факультету навчально-наукового інституту права та психології НА ВС

Шевчук Аліна Віталіївна

Науковий керівник: доцент кафедри господарського права та процесу факультету правового забезпечення підприємницької діяльності та психології навчально-наукового інституту права та психології НАВС **Свиствен В.В.**

Економічні реформи та інші глобальні перетворення, які відбулися в нашій країні за роки незалежності відкрили перед громадянами України та суб'єктами господарювання нові можливості для участі у приватних відносинах міжнародного характеру.